

### הלכות שבת סימן שפב

אינו יהודי אינו אוסר אם שכרו (נו) מפעל הבית) (כתי יוסף): **יז** ישתי חצרות (נו) זו לפנים מזו וישאל ואינו יהודי בפנימית וישאל בחיצונה, או שישאל ואינו יהודי בחיצונה וישאל בפנימית, ויאפלו אינו יהודי בפנימית \*ושני ישראלים בחיצונה, (י) (נח) \*אוסר. (נט) ה'יש מי שאומר שאפלו אינו יהודי בפנימית (יב) וישאל אחד בחיצונה אוסר: **יח** \*אינו יהודי שהשכיר ביתו לחברו אינו יהודי, אם נשאר לו שום תפיסה בבית, (ס) שיש לו רשות להניח שם שום כלים, יכולים לשכר ממנו, ואם לא נשאר לו שום תפיסה, יאם יכול המשכיר (סא) לסלק השוכר תוך זמנו (סב) יכולים לשכר ממנו, ואם לאו אינו מועיל אלא אם כן ישכרו מהשוכר<sup>86</sup>): הגה (סג) והוא הדין איש אחר (סד) שיש לו תפיסה בבית יכולין לשכר ממנו, דלא גרע משכירו ולקטו (כ"י בשם ריב"ש סימן תכו): **יט** תחצר (סח) שישאל ואינו יהודי דרים בה (סו) ובית אחד של ישראל אצל ביתו של זה (סז) ואינו פתוח לתחצר ותלונות ביניהם, (ע) אינו

ר שם הנקרא ס"ה ש שם ת הו"מ"ס הנקרא ד מהלכות ערובין א שם הנקרא ב שם הנקרא ד"ש לקיש ושלמ"י רבי ונא"ט שם ע"ד ג"י מימרא רב הדרה אמר רב וקפודש רש"י שם

#### באר היטב

משכירו ובהקפדה לא, ואף את"ל דלאו דנקא, הני מלי כשהפלה סי, אבל קשמת הפלה אף שהנזכר חי הכל בטל, אם לא שפנהו הפלה החדש ג"כ עכ"ל, ע"ש: (י) אוסר. עין ט"ז ובתשובת יד אלהינו סימן טו: (יב) וישאל. וט"ז ומ"א פתחו דליקא מאן דס"ל הכי, ע"ש: (יג) אינו כפי שיתבאר לדור יחיד ונצא משם, וצ"ע ט"ז מ"ש:

וכתב בתשובת חכם צבי סימן ו: הא דאמרנו דאין הפלה מקפיד מסתמא, דוקא שנה או שנתיים דמסתמא אין דרך הפלה להקפיד על זמן פנה, אבל על חמשים שנה דרך הפלה להקפיד, ונהי דכל זמן שהוא שכירו ולקטו לא חישבו אקפוד ידוה, שהרי אף במקום שהוא אינו רוצה להשכיר שכירו משכיר, הני מלי בעודו שכירו, אבל מועיל שכירתו לאחר שצנבר

#### באור הלכה

שכרו שני ישראלים דירה מעצבים, פשיטא שאוסרים זה על זה וגם צריך לשכר רשות מעצבים שדר בתצור וממ"ג: \* ושני ישראלים בחיצונה. פשוט דהני שני ישראלים דברי בשני בתים, אבל אי הוו דברי בבית אחד, כחד חשיבי, וכדכתבנו בפ"ה פ"מ"ט סימן זה, וכן מוכח מתוספות דף עה עמוד ב בדבור הפתחיל צ"ח"י ובמלחמות הרמב"ן שם בסוגיא, עין שם: \* אוסר. עין במגן אברהם שהביא בשם הגהות אשר"י שמקל בשני אפנים הראשונים, לדין דנקא לן רגל הפתח במקומה אינה אוסרת שלא במקומה, ובפשוטו הסוגיא שם ב"דף סה, וכן הרשב"א פ"ב שדעת הגאונים להחריז פנה לדין דנקא לן דרבו דרבי צקבא. ואנו לא העסקנו דעה זו במשנה בורכה, מאחר שדעת הרמב"ם

שכרו בני החצר הרשות מן העצבים אין צריך לשכר מן השכיר והלקיט, בין אם הוא ישראל או עכו"ם, ומלמא דפשיטא הוא, אלא דלפי מה דנקא לן דאחשביניהו לדינתן נששוכרין מהן הרשות, וכנ"ל, הנה אמינא דהני בשני עכו"ם שדרין בבית שצריך לשכר מקל אחד<sup>86</sup>, וכנ"ל, קא משמע לן דלקלא אמרנו ולא לתקרא: (נו) מפעל הבית. והוא הדין (נז) אם שכרו הרשות מאחד מן השכירים די ואין צריכין לשכר מפלם: **יז** (נד) זו לפנים מזו<sup>87</sup>. ודריסת רגלם של הפנימיים דרך חצר החיצונה: (נח) אוסר. על חצר החיצונה (נט) עד שישכר הרשות מהשכיר.

וטעם כל אלה, (ס) דחשבינן כאלו כלם דרים בחצר החיצונה, בין שדריסת רגלם עליו ומצויים שם, וגזרו פנה משום שמא ילמדו ממעשיו. ומקל מקום ישראל הדר בפנימית (סא) מתר לטלטל בחצרו מביתו לחצר, שאין העכו"ם אוסר על ישראל (יחיד<sup>88</sup>). ואין החצר החיצונה אוסר עליו, שהרי אין לו עליו דריסת הרגל ואינם מצויים שלשתם בחצר הפנימי ולא גזרו פנה חקמים: (נט) יש מי שאומר וכו'. דאף על-גב דבכל מקום ישאל אחד עם עכו"ם אינו אוסר אפלו אם דרים בחצר אחד, סבירא לה דהא דנקא גרע טפי, דבתחצר שהוא לפנים מתחצר (סב) לאו כלי ישראל יקרא מי נמי דהו"ב ויחשבו דרי דרים בו גם ישראל מלבד עכו"ם, וכי חזו דהא דמטלתי בחיצון אהו למימר דשרי בלי שכירות במקום עכו"ם. ומקל מקום להלכה לא נקטינן כן, כי הרבה אחרונים דחו זה מהלכה: **יח** (ס) שיש לו רשות וכו'. רוצה לומר, אף על-פי שלא הניח שם<sup>89</sup>; והטעם, (סג) דלא גרע משכירו ולקטו של נכרי המבאור בסעיף יא, דלפי שיש לו רשות להשתמש בבית, שוכרים ממנו, האי משכיר נמי דיש לו רשות להשתמש בבית, שוכרין ממנו: (סא) לסלק השוכר תוך זמנו. כגון שהתנה עמו<sup>90</sup> שרשות בידו לסלקו כל זמן שיצאה<sup>90</sup>: (סב) יכולים לשכר ממנו. אפלו לא סלקו עדין, שהרי שיר לו עדין<sup>91</sup> זכות בחצרו<sup>92</sup>. ומקל מקום פשוט דמפל-שכן (סד) דיוכלין לשכר מהשוכר, דכל הבית שלו עקשו. וכתב הבית יוסף, דאפלו השוכר מצוי בביתו, אם רצה לשכר מהמשכיר שוכר: (סז) והוא הדין איש אחר וכו'. פרוש, דלא תימא דנקא במשכיר מהני זה משום ששיר לו זכות בחצר, קא משמע לן דגם באיש אחר מהני בין שיש לו על-פלפנים רשות להשתמש שם: (סד) שיש לו תפיסה בבית. וגם פנה (סה) די בשיש לו רשות להניח אפלו אם עדין לא הניח, וכמבאר לעיל בסעיף יב: **יט** (סה) שישאל ויעב"ם דרין בה. רוצה לומר, ישאל אחד: (סו) ובית אחד של ישראל. רוצה לומר, של ישראל שני: (סז) ואינו פתוח לתחצר. אלא לחצר אחת או למבוי, דאלו הנה

#### שער הציון

(נח) רמב"ם ובעבודת הקדוש: (נט) ולענין ערוכ, באפן הראשון והשני אין צורך לערב יחד החיצונה עם הפנימית<sup>88</sup>, דפנימי הני רגל הפתח במקומה ואינה אוסרת על החיצונה, ודלעיל בסימן שעה, ואף על-גב דמחמירין בענינו לענין שכירות ואלא דרבי צקבא, כמו שכתבו הנשכ"א והרשב"א בסוגיא דף סה עמוד ב, עין שם, מקל מקום לענין ערוכ הדרין לכללא דנקא לן כרבנן לענין רגל הפתח במקומה, ולא הצריכו שם בסוגיא ערוכ רק אלבא דרבי צקבא, וכן כתב בגאון יעקב, אבל באפן שלישי כשהיה עכו"ם בפנימית ושני ישראלים בחיצונה, פנה צריכין לשכר מן העכו"ם וגם לערב בעיה: (ס) עין ברמב"ם פ"ק ב ובכשפ"א וריש"א ב"דף סה עמוד ב וב"דף עה עמוד ב מבאר כן: (סא) גמרא, וכן פסקו הרבה אחרונים, ודלא פלבוש: (סב) אחרונים. ואפשר להסביר עוד קצת טעם לסקנא זו, דעקר הטעם דלא גזרו כחידו הדר עם העכו"ם אף על-גב דאיכא לחמח דילמדו ממעשיו, משום דהוא מלמא דלא שכיחא, דמסתפי לדר עמו ביחודי, כדאימא בש"ס, וכנה שדרים כל אחד בחצר בפני עצמו ואין לו עליו נכ דריסת הרגל לא מסתפי פלי האי, ולהכי גזרו פנה שמא ילמדו ממעשיו בין שעל-פלפנים עובר תמיד דרך חצרו: (סג) נשכ"א: (סד) אחרונים: (סה) אף דבאלהי רבה פ"ב דדוקא בשהניח שם, הניו דסבירא לה דגם בהא דסעיף יב בעינן דוקא כשהניח, ודלא כדעת הבית יוסף והשלחן ערוך, אבל לדעת השלחן ערוך והאחרונים שהעמיקו שם דברי השלחן ערוך להלכה דבשאלו רשות לחודא מהני, גם פנה מהני, וכן מבאר בבית יוסף פ"א:

# הַלְבוּת שְׁפַת סִימָן שֶׁפָּ

## ביאורים ומוספים

### [שעה צ"ט ס"ק יט]

אָבן לְדִין דְּפִקְקִין בְּשִׁטַּת הָרָא"ש לְעִנְיַן הַלּוֹן<sup>96</sup>.

להמנע מליסוע עם נכרי לא תיקנו חכמים שכירות. ועוד ביאר את סברת הגאונים, שספינה אינו דבר שכיח כל כך, ולא גזור בו חכמים. ולפי זה רצה להתיר בזמנינו לטלטל בלי שכירות במקומות שאי אפשר שלא לדור עם הנכרים. ומ"מ הסיק, שחלילה להקל במקום שכל הפוסקים סתמו לאיסור, ובודאי ראוי לשכור בכל מקום, אלא שבשעת הדחק שאי אפשר לשכור, עדיף לערב בלי שכירות מאשר לא לערב כלל [וראה מה שכתבנו לעיל ס"ק א].

### [שעה צ"ט ס"ק כ]

וְכַדָּא לֹא מְקַרֵי בְּגִנּוּן זֶה שְׁנַיִם בְּמִקּוֹם עֶבְרָה<sup>97</sup>.

### [משנ"ב שם]

דְּעִדְיָן רְשׁוּת הַסְּפִינָה שֶׁקָּדַח לֹא לְבַד וְיִכְלַת בְּיָדוֹ לְהַשְׁפִּיר<sup>102</sup>.

102) וכיון שהשכיר כבר לישראל לפני שהשכיר חדרים לנכרים, שוב אינו יכול לחזור בו, ואפילו בהשכיר סתם, אם השכיר קודם השבת הראשונה נדון כהשכיר לזמן, וכמו שכתב בשעה צ"ט לעיל (ס"ק כב).

### [משנ"ב שם]

דְּאָז דִּי בְּמָה שֶׁשְׁוֹקְרִין מְמַנּוּ בְּלִקְדָּה<sup>103</sup>.

103) דין זה למד הבי"ד (ד"ה ומשמע) מדברי הרשב"א (עבודת הקודש בית נתיבות ש"ד סי' א), שכתב שישראל המשכיר ביתו לנכרי ויש לו רשות להניח חפצים בבית השוכר, נחשב המשכיר לשכירו ולקטו של השוכר, ואפשר לשכור ממנו את רשות השוכר. וכתב הבי"ד שמה שכתב הרשב"א דין זה במשכיר אינו בדוקא, אלא כל אדם שיקבל רשות מהנכרי להניח חפצים הריהו כשכיר ולקטו, אלא שנקט מקרה שכיח, שכן דרך משכיר ושוכר שהשוכר נתן רשות למשכיר להשתמש בביתו.

### [משנ"ב ס"ק עז]

אָלָא בְּשִׁעָה שֶׁשְׁכָרוֹ מְקַוְמָם פְּרָשׁוּ לוֹ שֶׁבְּשִׁכְרוֹת זֶה שׁוֹכְרִים מְמַנְיָן<sup>104</sup>.

104) ולעיל (ס"ק ח) ביאר שהחידוש הוא, שהשכירות הנצרכת לענין היתר טלטול אינה נכללת בשכירות הבית, ואין אומרים שיש אומדנא דמוכח שלא שכר ממנו את הבית על דעת שיהיה אסור לו לטלטל בשבת, אלא צריך לומר בפירוש שבשכירות זו שוכר גם את רשותו. ודעת החזו"א בזה ראה לעיל ס"ק ח.

### [ביה"ל ד"ה ויש]

אָפִי-עַל-פִּיכֵן אֵין נְטָפִילִים<sup>105</sup>.

105) וכן דעת החזו"א (או"ח סי' צ ס"ק לד) שהישראלים אינם נטפלים לנכרי, וצריך לשכור ממנו את רשותו ולערב ביניהם. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' נה), אלא שכתב שבשעת הדחק יש להקל על פי מה שכתב בשו"ת חיים שאל (ח"ב סי' כב), שאם הישראלים מתארחים רק שלושים יום והנכרי הוא בעל הבית קבוע, הריהם בטלים לגביו. מאידך, בקצו"ש (סי' צד סי"ד) הוזהר את המתארח אצל בעל הבית נכרי למתארח אצל בעל הבית ישראל [וראה מה שכתבנו בשעה צ"ט לעיל סי' שע ס"ק ל].

96) ששתי חצרות הפתוחות זו לזו על ידי חלון שביניהן, ובחצר אחת דרים שני ישראלים ובחצר האחרת דר נכרי, מותר להכניס ולהוציא מחצר לחצר בשבת דרך חלון שביניהן, ואין צריכים לשכור מהנכרי. והטעם הוא, שכיון שאין ביתם פתוח לחצירו אינם נחשבים שדרים עמו.

97) והחזו"א כתב (או"ח סי' צו ס"ק ח), שאין זה מוכרח, משום שיש לחלק בין הנידון לעיל (ס"א) בשתי חצרות הפתוחות זו לזו על ידי חלון שביניהן, ובחצר אחת דרים שני ישראלים ובחצר השנייה דר נכרי, שהחצר אינה משותפת לישראלים ולנכרי יחד, שאז לא גזור, לבין הנידון שלפנינו שהחצר משותפת לאחד הישראלים ולנכרי, שבזה יתכן שגזור.

### [ביה"ל ד"ה אוסר]

לְהַמְכִיר בְּזֶה אָף לְדִין<sup>98</sup>.

98) ובטעם הדבר, כתב הבעל המאור (עירוויניו יט, ב בדפי הרי"ף) שכרי שלא ילמדו ממעשיו של הנכרי, החמירו כרבי עקיבא שגם רגל המותרת אוסרת, אף שבעלמא אין הלכה כמותו.

### [ביה"ל ד"ה כדי]

הָא לְעִנְיַן לְטַלְטַל מִפִּיתוֹ לְבֵית חֲבֵרוֹ שְׁפִיר מְהִינִי<sup>99</sup>.

99) ודעת החזו"א (או"ח סי' צו ס"ק ז) שאם עירבו רק את הבתים מותר לטלטל מבית לבית, אבל אם עירבו גם את החצירות אסור לטלטל גם מבית לבית, משום שלא ביטלו חכמים גזירתם לחצאין.

### [משנ"ב ס"ק עה]

בְּחֵד חֲשִׁיב וְאֵינוֹ אֶסְרוּ<sup>100</sup>.

100) ומכאן הוכיח בביה"ל לעיל (ס"א ד"ה אז הנכרי) שנכרי הדר בבית שבחצר אסור רק לטלטל מבית הישראלים לחצר, אבל אינו אסור עליהם לטלטל בתוך החצר או המבוי כלים ששבתו בחצר או במבוי, שאין החצר נחשבת מחמת הנכרי ככרמלית.

### [משנ"ב ס"ק עו]

וּכְמוֹ בְּכָל מְקוֹם שֶׁשֵׁשׁ בְּתִים מִיְחָדִים וְחָצֵר מְשֻׁמֶת לְכֻלָּם<sup>101</sup>.

101) ולענין טלטול בספינה בשבת, הביא השבלי הלקט (סי' קיא) שרב יהודאי גאון נשאל האם צריך לשכור את רשות הנכרי לשם כך, והשיב שאינו צריך, והוסיף שגם גאון אחר כתב שאינו צריך. והבי"ד ביאר, שכוונתם באופן שאין בתים מיוחדים בספינה. אמנם, הבית מאיר (ס"ב) כתב שאין נראה לפרש כן, שאם כן דין פשוט הוא לכל הדעות ומה החידוש בזה. ולכן כתב שלולי דמסתפינא היה נראה לבאר סברת הגאונים, שכיון שכל טעם שכירות הוא כדי שהישראל ינמנע מלדור עם הנכרי, בספינה שאינו יכול

# הלכות שבת סימן שפג

## באר הגולה רנג

ד התוספות וקרא"ש  
שם שם ר"י  
ה לנשי"י שם  
ו הנבנים בקרב ב  
מהלכות ערכין פ"י  
פ"ח פ"ח  
דלעיל וקב"ב  
הפניני א"ע-פי  
שם לאמרו"ם בזה  
שיטה אחרת, ד"ט  
של רבנו אב"ט  
ופירושו נראה

יכול לערב יעמו דרך החלון שבניניהם \* כדי להוציא כליו דרך בית שכנו הפתוח לחצר; (סח) אכל  
אם פתח פתוח בניניהם, מתר. (סט) ה"יש מי שאומר דאף אם פתח פתוח בניניהם אסור: כ' יחצר  
(יג) (ע) שישאראל ואינו יהודי שרויים בה והיו חלונות פתוחות מבית ישראל זה לבית ישראל זה ועשו  
(עא) ערוב דרך חלונות, אף-על-פי שהם מתרים (עב) להוציא מבית לבית דרך חלונות, (עג) הרי הם  
אסורים להוציא (עד) מבית לבית דרך פתחים מפני האינו יהודי עד שישפיר: הגה ספינה שיש בה  
ישראלים רבים (עה) \* ויש להם בתים מחדים, צריכים לערב ולשכר רשות (עו) מן האינו יהודי בעל הספינה (עז) או  
\* להבליעו בשכר הספינה (כ"ב) בשם שבולי-לטט. ועין לעיל סימן שסו סעיף ב:

### באר היטב

(יג) שישאראל. חצר של א"י פרידת בהמה ומטר לישאראל הדר שם להכניס ולהוציא, ואם נתאכסן שם ישאראל עמו אינו אוסר בעה"ב על האורח  
ולא האורח על בעלה הבית, ב"י ט"ז:

### באור הלכה

ותפאוד והראב"ד (מוכא בחדושי רשב"א) להחמיר בזה אף לרד"ק<sup>98</sup>, וכן נוטה  
שם דעת הרשב"א בחדושי, ובספרו עבודת-הקדוש ג"ם-כ"ג כתב שז"ה או  
הדעת נוטה, וכן הירש"ב"א נוטה לדעה זו, עין שם, וכן הסכים הרב הפניני,  
וגם בדעת הרי"ף והרא"ש אינו ברוך ואפשר שגם הם סוברים כן וימה  
שהשמיטו דין זה, משום דסקמו על הא דרבי אלעזר בסוף פרקין, וכמו  
שכתב במלחמות ה'תרמ"ב [ו]. וגם הסוד העתיק כן להלכה, ועל"פ קשה  
להקל בזה: \* כדי להוציא כליו דרך וכו' לחצר. משמע דזקק לענג  
זה לא מהני ערובו, הא לענג לטלטל מביתו לבית חבירו שפיר מהני<sup>99</sup>, וכן  
בדין, שהרי כל החשש הוא שמא יסמך הישראל על זה וירוד במקום  
עצום, ולא שז"ה רק אם יתאמר לטלטל בחצר ויהיה מצוי בחצר, מה  
שאינו כן אם לא יתאמר שרי להוציא רק בבית, גם השתא מסקני ישראל  
לדור, שהרי בחצר הוא נחיד תמיד במקום עצום, וכן פסק הנש"ב"א  
בעבודת-הקדוש להקרא, וכן משמע מרש"י דבור המתחיל 'אסור לעשות',  
אכל מריש"ב"א מוכח דבכל גוני גזור ואפילו לביתו של חבירו אסור לטלטל  
דרך חלון, וכן כתב במאמר מרדכי מסבא דנפשה, ועריך עיניו לרנ"א. ונע  
עוד, דבעבודת-הקדוש מוכרז להקרא דעל-פלגני אם ישכרו שניהם הרשות  
מן העצום ויערבו ביניהם, שרי לטלטלי בכל גוני בין מבית לבית בן  
מבית לחצר, דעל-פלגני לא החמירו בזה יותר מבאם שני ישראלים דרים  
עם עצום, דלא הצריכו אלא שכירות, ולא החמירו שלא יועיל אפילו  
שכירות כדי שלא ירוד במקום עצום; אכל מדברי התוספות דבור המתחיל  
'מבוי לתר תרעא' שם והנו מהו שנקבדו ואף-על-גב דבב"י אוסר על"ה  
זכולין להשפיר [ו] מוכח דהשתא דגזרו שלא לעשות סייע לתיירי הדר במקום  
עצום, אפילו בשכירות נמי אסור, וכן כתב הירש"ב"א שם בחד תרעא, אכן  
בספר גאון-יעקב הסכים מסבא להחמיר בשכירות: \* ויש להם בתים  
מחדים וכו'. עין בעבודת-הקדוש להרשב"א דף כה עמוד ד שהביא גם-כן  
דין זה, ומפני העתיק בעל ארחות-חיים, הביא גם-כן בבתי-יוסף. אכן משמע  
מדבריו, דאם המחיצות אינן קבועות אפשר דלא מקרי מחיצות, וקדרים  
בחד בית דמי שאינם צריכין לערב, וזה לשונו שם: ואפשר שמחיצות  
שעושין בספינה אינן מחיצות, שאינן אלא לשעה לאלל שם בבניעות, וכל  
מחיצה שאינה אלא לשעה לצניעות אינה מחיצה, וצריך להחליט בדבר, עד  
כאן לשונו, ופשוט דהיינו שיש פתחים בנייים לעולם, דליכא להסתפק כולל  
להחיר. ונע, דאפילו אם אין הישראלים נוסעים בספינה למשך יותר משלשים  
יום ג"ס-כ"ג צריכין לערב ולשכר, וליכא לפסגם משעם דאינם אלא אורחים  
דכהיא דסוף סימן שע, דלא אמרינן כן בפלגם אורחים וכמו בספינה דכל  
אנשיה אורחים, וכמו שכתב שם הרמ"א בהג"ה, ואף דאיכא עבדים בעל  
הספינה ג"ס-כ"ג עמהם, אף-על-ידי אין נטפלים<sup>100</sup>, וכמו שהכרענו שם  
בסוף סימן שע, עין שם בפערי-ציון, אכן אם בעל הספינה ישארל,  
נטפלים לו ואינם אלא כאורחים עד שלשים: \* להבליעו. עין במגן-אברהם

### משנה ברורה

פתוח לחצר זה, אם-כן הרי יש כאן שני ישראלים במקום עצום,  
והדין פשוט דצריכין לשכר הרשות ואחר-כך לערב ביניהם, רק  
הקא דבית אחד אינו שז"ה לכאן, שהרי פתחו לצד אחר, ואם-כן  
לא נשאר כאן רק ישראל אחד במקום עצום ואינו צריך שום  
תקון לטלטל בחצר, ואשמעניו הקא שישאראל השני אסור לטלטל  
דרך חלון לבית ישראל זה ומשם לחצר אפילו אם נתערבו על-ידי  
חלונות שיש ביניהם; ואף-על-גב דמשום ישראל זה שמשלטל גם-  
כן דרך ביתו של ישראל מסתבא דלא מקרי (סו) שנים במקום  
עצום לאסר, דלא שז"ה זה רק כששניהם מטלטלים דרך פתחים  
לחצר, אפילו הכי גזרו בזה מטעם אחר, דאם יהא מתר ישראל  
פלוני לטלטל דרך ביתו של זה לחצר יסמך הישראל על זה וירוד  
עם עצום, דלא מסתפי משום שהוא יחיד, שהרי עוד ישארל אחר  
מצוי כאן, וילמד ממעשיו של עצום: (סח) אכל אם וכו' מתר.  
דאפילו בלא ערוב לא מסתפי ישראל לדור כאן יחיד, שהרי  
הישארל מצוי תיר כאן דרך פתחו, ולהכי לא גזרו בזה שלא יהני  
ערובו: (סט) ויש מי שאומר. ויש להחמיר (סו) כדעה זו. ועין

באור הלכה: כ' (ע) שישאראל ועצום שרויין בה. רוצה לומר,  
ופתחיהו של בתי ישראלים (סס) פתוחים לחצר: (עא) ערוב דרך  
חלונות. רוצה לומר, על-ידי חלונות שיש ביניהם חל הערוב  
שעשו, וכל-שכן אם יש פתחים ביניהם: (עב) להוציא וכו' דרך  
חלונות. והוא הדין דרך (סט) פתח אם יש ביניהם: (עג) הרי הם  
אסורים. דסקא דעתא אמנא פינן שערכו יחד דרך חלונות או  
פתחים שיש ביניהם, (ע) יחשבו כבעלה הבית אחד הדר בחצר של  
עצום ואין אוסר עליו להוציא מבית לבית אפילו דרך אור  
החצר, קא משמע לן: (עד) מבית לבית דרך פתחים. רוצה  
לומר, דרך אורי החצר, דאלו דרך פתח שיש בין בית לבית מתר  
על-ידי ערוב שעשו לכלי עלמא [נהגרא]: (עה) ויש להם  
בתים מחדים. רוצה לומר, שיש שני ישראלים או יותר שלכל  
אחד מהם חדר מחד לאכילה, (עא) דאם היו אוכלין במקום  
אחד, אפילו כמה וכמה חחד חשיב ואינו אסור<sup>100</sup>: (עו) מן  
העצום בעל הספינה. וכמו בכל מקום שיש בתים מחדים  
וחצר משתפת לכלם<sup>101</sup>, שצריכין לערב ולשכר. ומכאן בבית-יוסף,  
דלא מהני במה ששוכרים מבעל הספינה אלא אם שוכרין ממנו  
קדם שחלק המקומות לכל אחד מן העצום, דעדין רשות הספינה  
שז"ה לו לבד ויכלת בידו להשפיר<sup>102</sup>, אכל לאחור שחלק המקומות  
לשאר שוכרים לא מהני במה שישכרו ממנו, אלא צריכים לשכר  
מכל עצום ועצום, אם לא שיש לו רשות לבעל הספינה להניח  
להבליעו. רוצה לומר, דאפילו לא שכרו ממנו אחר-כך, אלא בשעה  
ששכרו מקומם (עג) פרשו לו שבשכירות זה שוכרים ממנו<sup>104</sup> גם-כן

### שער הציון

(יב) ריטב"א ותוספות, רק שהתוספות נקט זה בלשון שמא, אכן לרד"ק דפסקינו בשיטת הרא"ש לענין חלון<sup>96</sup> לעיל סעיף ג אין מקום להסתפק בזה ובנדא  
לא מקרי כמגון זה שנים במקום עצום<sup>97</sup>, וכן משמע בעבודת-הקדוש להרשב"א: (יב) דדעת רש"י לאו יחידא, שהרב רבנו יהונתן וזהו התשובה  
בעבודת-הקדוש מסמימים לדעתו, אכן בחדושי מצוד לשיטת התוספות, וכן הירש"ב"א שם, וצריך עיון: (יב) פשוט, וכן כתב במאמר מרדכי: (טז) פשוט:  
(ע) פוסקים בבאור דברי הרמב"ם: (עא) מפני בעבודת-הקדוש דף כה עמוד ב: (עב) כן מוכרז בשבלי-לקט ומוכא בבית-יוסף, וכן כתב הגר"ז, ודברי  
דמשק-אלעזר בזה אינם מוכנים, ומדברי הגר"א אין הקרע לפרשו:

# הלכות שבת סימן שפג שפד

## שפג פשאין האינז'יהודי בביתו אינו מעפב, ובו סעיף אחד:

**א** "אינז'יהודי הדר (א) עם שני ישראלים (ב) ואין האינז'יהודי בביתו, אינו אוסר (ג) ועין לעיל סימן שעא), ויערבו ויהיו מתרים. בא האינז'יהודי בשבת, (ד) אוסר (ה) והערוכ בטל, ומיהו, (ו) יכולים לשכר ממנו בשבת ואחר-כך יבטל האחד לחברו (ז) ויהיה הניחיד מתר, (ח) \*וכל-שכן אם (ט) מת העובד-מוכרים בשבת, שייבטל אחד לחברו ויהיה הניחיד מתר:

## שפד אינז'יהודי אכסנאי אם מעפב, ובו ב' סעיפים:

**א** "אינז'יהודי הנכנס (א) לשם אכסנאות, אם נכנס (ב) שלא ברשות אינו אוסר לעולם, ואם (ג) נכנס

א מעבדא דרב מינא  
בר יוסף וכו' בהווא  
פניקס פירוש רש"י  
שם  
בשבתות  
שקלננו ערובין ס"ה  
הר"ף והרא"ש  
ותקופים בפרק ב  
מחלכות ערובין  
א וירושלמי, קמחור  
התוספות והרא"ש  
אפניחין דאש"י חצר  
וכו' ס"ט

### באר היטב

(ב) מת. והנה שלא שכרו ממנו תחלה רק היו אסורים ובמיתת האינז'יהודי נעשה החר ע"י שייבטל א' לחברו, אבל אם שכרו ממנו קודם שבת והנה להם ערוב רק בשבת שמת האינז'יהודי נאסר כמש"ל בסימן שפג סעיף ז ס"ק ו, שזכרו מן הירוש' בשבת ההוא וא"צ א"ח כ' בטול רשות

### באר הלכה

ובצ"ע אלמגים שתקמו דלא נזכר בן בשבילי הלקט, מקור האי דינא, ובאמת לא היה לפנינו רק שבילי-לקט הקצר, ובשבילי-הלקט השלם שניצא בקמינו לאור, מפרש בכל דברי הבית יוסף והתק"א, עין שם בענין שבת סימן קיא: \* וכל-שכן אם מת העפ"ם בשבת. עין במשנה ברורה שכתבנו דקאי אערבו מבעוד יום ולא היה העפ"ם כאן וכי, פן פרש הנה"כ שלום. ועין שם, דבקה"ה העפ"ם פן ולא היה רוצה להשכיר מבעוד יום על שהשקה והשכיר אחר-כך או מת, פשיטא דצ"ר בטרול, ומצדד שם דאפילו לדעת הראב"ד החולק על הרשב"א וסב"כא לה דהערוכ חזור ונעור, הוא דנאק פשלא היה העפ"ם בביתו חל הערוכ עד שבא, מה שאין בן גנה שלא חל בבית-השמשות פלל. ועין בבית-מאיר דגם הוא מסכים בעקר הדין לדבריו:

ותו, מהני, ודמי שכירות המקום עולים גם לשכירות הרשות: **א** (א) עם שני ישראלים. בהצד אחד: (ב) ואין העפ"ם בביתו. שנהלף קדם השבת(ג) הוא (ב) וכל בני-ביתו(ד) לעיר אחרת: (ג) ועין לעיל סימן שעא. רוצה לומר, דשם נתבאר לדעה ראשונה, דנאק פשהלף למקום רחוק יותר מיום אחד, שאי אפשר לו לבוא בשבת, ולדעה שניה, אפילו בתוך מהלף יום אינו אוסר(ט): (ד) אוסר. ולא אמרינן דכיון שהתחלת השבת התחלת השבת, (ז) ואפילו אם הלף למקום רחוק יותר ממהלף יום(ח), כיון שבא אחר-כך בשבת, (א) אנגליא מלתא למפרע דנצא משם בחל, ובכניסת השבת היה בתוך מהלף יום והנה עומד לבוא בשבת, ולכך לא שוף לומר הואיל והתחלת השבת התחלת השבת, כמו שכתב אחר-כך, דאפילו אם ישכרו מן העפ"ם לא יהיו יכולים לטלטל כל-זמן שלא יבטלו הרשות אחד לחברו, משום (ט) דהערוכ נתבטל תכף בבוא העפ"ם לביתו: (ו) יכולים לשכר ממנו(ט). ואין זה דומה למקח וממקד, (ו) משום דאין זה אלא משום הכר להתיר טלטול(ט): (ז) ויהיה הניחיד מתר. רוצה לומר, האיש שבטלו לו הרשות, מה שאין בן המכסל בודאי אסור, אם לא שחזור השני ובטל להראשון דאז מתר(ט), כנ"ל בסוף סימן שפא: (ח) וכל-שכן אם מת העפ"ם בשבת. רוצה לומר, (ו) שערבו מבעוד יום, ולא היה העפ"ם כאן ונאק בשבת ומת בו-ביום, דנאק מהני בטול לחוד מקל-וחומר, דכיון דגם היכא דצ"ר שכירות ובטול מהני אפילו בשבת, וכל-שכן בשבת לחוד(ט) ונאק דהיו (ט) אם לא ערבו כולל מבעוד יום מהני העפ"ם שהוא אוסר עליתן ומת בשבת, דמכסל אחד לחברו ושרין. וכל זה כשלא שכרו מן העפ"ם, אבל אם שכרו ממנו מבעוד יום וגם ערבו ומת העפ"ם בשבת, אף שיש לו יורשים לא נתבטל הערוכ אף שצ"ד(ט) לא שכרו מן הירוש', דכיון שהתחלת השבת התחלת השבת:

**א** (א) לשם אכסנאות. רוצה לומר, שלא נכנס לשם לקבוע שם ביתו, אלא לפי שעה להתאכסן שם: (ב) שלא ברשות. (ב) לאו דנאק, אלא רוצה לומר, שלא נכנס ברשות: (ג) נכנס ברשות. רוצה לומר, (ג) שהשאילו או השכירו חדר מיוחד להתאכסן שם. פתב מגז' אבקהם,

### שער הציזון

(ב) הגר"ז ופשוט: (ג) מגז' אבקהם ושי"א: (א) חמדי-משה ומחצית-השקל ושי"א: (ד) לשון הרא"ש ושאר"י פוסקים, וכל-שכן לדעת הרמב"ם דסבר דבעינן דנאק שיהיה בין-השמשות כדי מהלף יותר מיום אחד, אם-כן הקא כיון דאנגליא מלתא שניה תוף מהלף יום אם-כן התחלה עקר בטעות: (ט) ואינו דומה לשתי חצרות שערבו פעם אחת לשנה על-ידי פתח שביניהם ונסתם הפתח בחל ונפתח בשבת, דפסק לעיל בסימן שער שהערוכ חזור ונעור, דשאני התם שבשעה שערבו החצרות לשנה לא היה הפתח שביניהם עומד אז לתתם בשנה זו ולהתבטל ערובו, ואם-כן היה תחלת הערוכ בהקשר לכל ימי השנה ולכן אמרינן דחזור הערוכ לקדמותו, מה שאין בן פתח שביניהם בשבת, אם-כן מתחלה כשנעשה הערוכ לא היה עומד להתקם כל השבת, שפשיבא העפ"ם יתבטל וקרוב-נתחל חמדי-משה ומאמר-מרדכי והגר"ז, ומישכים בזה קשיית הפגז' אבקהם בסוף סעיף-הקטן (ט), וכן נבא"י גונא מתרצים על מה שהקשה הפגז' אבקהם משתי ספירות(ט), ובאמת מוכרח להרין בן שלא יסתרו שני הדינים אדנדי, דשיניהם הובאו בספר אור דרע בשם הר"י בר שמואל בעל התוספות, עין שם: (ו) אחרונים: (ז) בן משמע מנהר-שלום שהוא מקב"ש בן דברי השלחן-ערוד. ולא דמי למת ישראל בשבת ואתו הישראל לא נתן חלק בערוכ בני החצר ואף-על-פי-כן ערובין קניס, אף דכשעה שיהיה חי לא היה ערובין מועיל לכלום, ואפילו הכי מפנין שמת מועיל; שאני התם דחזו פלהו לערובי מאתמול אלא ששכח, לפיכך עכשו שמת נתבטל רשותו ומועיל ערובין, מה שאין בן בעכ"ם, דאפילו אם היה בביתו מאתמול לא היה ראוי להתערב עמיה עד שישכרו מפניו: (ח) פרישה ושי"א: (ט) תוספת-שבת ומאמר-מרדכי, וכנראה שהספ"ם עמו הפרי מגדים, דלא כט"ז: (ב) שהרי אפילו נכנס סתמא, פלי-זמן שלא שאל או שכר ממנו מקום שלא יכול לסלקו בכל שעה אינו אוסר, וכמו שכתבנו לקמה, וכן בתוספות וברא"ש ערובין דף סט עמוד ב איתא בלשון הירושלמי דלא עלין ברשות. ועין בצע"ז אלמגים: (ג) וכמו שכתבנו לעיל סוף סימן שע בשם הפוסקים, וכמו שכתבנו בבאר הלכה בשם הגר"א: